

MINTAQADA BYUDJET TASHKILOTLARI FAOLIYATINI RAQAMLASHTIRISH ORQALI MOLIYAVIY NAZORAT MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH

Rahimov Sardor Uralovich

O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va Moliya
vazirligi huzuridagi Axborot texnologiyalari markazi
Byudjet tashkilotlari faoliyatini raqamlashtirish
va muvofiqlashtirish boshqarmasi 1-toifali mutaxassisi

Annotatsiya: Maqolada muallif rus va xorijiy olimlar va tadqiqotchilarning raqamlashtirish sharoitida mintaqaviy iqtisodiyotni boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish bo'yicha takliflarini taqdim etadi. "Raqamli iqtisodiyot", "menejment", "mintaqaviy iqtisodiyotni boshqarish mexanizmi" tushunchalarining xarakteristikasi keltirilgan. Ko'rib chiqilayotgan masalaning tadqiqot metodologiyasi bo'yicha olimlarning takliflari umumlashtirildi. Raqamlashtirish sharoitida mintaq iqtisodiyotini boshqarish samaradorligini oshirish mexanizmlari spektri taklif etiladi (mintaqada axborot tizimlarining samaradorligini oshirish bo'yicha strategik dasturlarni ishlab chiqish, raqamlashtirishda mintaq iqtisodiyotini boshqarish jarayonlarini takomillashtirish uchun rivojlanish institutlarini yaratish, byudjet xarajatlarini avtomatlashtirilgan hisoblash uchun axborot tizimlarini ishlab chiqish samaradorligi; hududlarda raqamli tizimlarning rivojlanishidagi "nosozliklar" ni aniqlash va tahlil qilish va boshqalar). Ushbu mexanizmlar mintaq iqtisodiyotini boshqarish samaradorligini oshiradi, byudjet mablag'larini sarflash

samaradorligini oshiradi, davlat hokimiyati organlarining malakasini oshiradi va mintaqada raqamlashtirish tizimini rivojlantiradi.

Kalit so'zlar: raqamlashtirish, mintaqaviy iqtisodiyotni boshqarish, axborot tizimlari, innovatsion mexanizmlar

Kirish

Hozirgi vaqtda raqamlashtirish jarayonining rivojlanishi har bir mintaqada iqtisodiyotini boshqarishning yangi mexanizmlarini joriy etish va takomillashtirishga yordam beradi, bu esa keyinchalik ularning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining yanada samarali natijalariga olib keladi.

Raqamli innovatsiyalar dunyoda 1960-yillardan boshlab tarqala boshladi. ularning rivojlanishining ikki bosqichi fanda qayd etilgan: birinchisi-mavjud texnologiyalar va biznes jarayonlarini avtomatlashtirish (1960-yillardan boshlab); ikkinchisi-Internet va mobil aloqaning ijtimoiy hayotga global kirib borishi (o'rta asrlardan boshlab).

"Ushbu kontseptsianing quyidagi talqini berilgan:" raqamli iqtisodiyot-bu ishlab chiqarishning asosiy omili raqamli ma'lumotlar bo'lgan iqtisodiy faoliyat. An'anaviy boshqaruv shakllari bilan taqqoslaganda, katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash va tahlil natijalaridan foydalanish har xil turdagi ishlab chiqarish, texnologiyalar, saqlash, sotish, tovarlar va xizmatlarni etkazib berish samaradorligini sezilarli darajada oshirishi mumkin. "

Olimlar va tadqiqotchilar "raqamli iqtisodiyot" tushunchasiga quyidagi ta'riflarni berishadi: "bu ilg'or axborot texnologiyalariga asoslangan iqtisodiyotni avtomatlashtirilgan boshqarish; zamonaviy dunyo muvaffaqiyatli iqtisodiy o'sishga erishish uchun talab qiladigan ishlab chiqarish tizimini samarali boshqarishga asoslangan yangi iqtisodiy tuzilma"

- "bu iqtisodiyot, uning xarakterli xususiyati uning barcha ishtirokchilarining ehtiyojlarini, shu jumladan shaxsiy ma'lumotlardan foydalanish orqali maksimal darajada qondirishdir"
- "kompyuter, smartfon va boshqa qurilmalar foydalanish asosida biznes boshqa turdagi amalga oshirish, shu jumladan, Internet, mobil va sensor tarmoqlari kabi axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, tomonidan taqdim etiladi iqtisodiy va ijtimoiy faoliyati majmui".

Bugungi kunda Rossiyada "raqamli iqtisodiyot" ning rivojlanishi "Rossiya Federatsiyasining raqamli iqtisodiyoti" dasturiga muvofiq amalga oshirilmoqda.

Muallifning fikricha, "mintaqaviy iqtisodiyotni boshqarish mexanizmi" iborasiga oid kontseptual apparatning eng kengaytirilgan tavsifi I. Lyapinaning ishida keltirilgan, bu erda " hududiy boshqaruv tizimining asosiy elementi, uning tarkibiy qismlari (boshqaruv organlari, ularning funktsiyalari) kombinatsiyasi bo'lgan eng murakkab qism va tuzilmalar; maqsadli strategik maqsadlar; printsiplar, usullar, texnologiyalar va boshqaruv vositalari va boshqalar.)"

Ko'pgina olimlar mintaqa iqtisodiyotini boshqarish mexanizmlari guruhini ishlab chiqdilar. Xususan, Krivonosov K. K. ushbu mexanizmlarni uchta blokka ajratadi: "qonunchilikni tartibga solish, iqtisodiyotni moliyaviy va byudjet bilan tartibga solish, iqtisodiyotni soliq bilan tartibga solish".

Raqamlashtirish jarayonining izchil rivojlanishi hududlar iqtisodiyotini boshqarishning yangi va takomillashtirilgan mexanizmlarini joriy etishni rag'batlantirdi, xususan: mintaqaviy rivojlanish institutlarini ochish va rivojlantirish raqamli texnologiyalarni faol joriy etadigan biznesni rivojlantirishga qaratilgan davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash choralari joriy etish huquqiy texnologiyalarni yaratish. raqamli innovatsiyalarni tartibga solish mintaqalar uchun strategik rejalashtirish hujjatlariga raqamlashtirish jarayonlarini rivojlantirish bo'yicha chora-tadbirlarni kiritish; turli hududlar o'rtasidagi uchrashuvlarning onlayn

translyatsiyalarini joriy etish; ko'p funktsiyali konsalting markazlarini ochish va rivojlantirishcentres; davlat sektori muassasalarida tezkor xizmatlar; loyihalarni boshqarishdan foydalanish; tezkor axborot tizimini joriy etish hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish ko'rsatkichlarining bajarilishini monitoring qilish; va boshqalar. Yuqoridagi mexanizmlarni amalga oshirish mintaqalarning raqobatbardoshligini oshirishga olib keldi, rivojlanish dinamikasidagi o'zgarishlar va butun sanoatning ko'rinishi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Hozirgi vaqtda mintaq iqtisodiyotini boshqarish jarayonini takomillashtirishga qaratilgan bir qator metodologiya, texnika va modellar mavjud. Xususan:

- Rumyantsev S. S. "boshqaruv jarayonining individual bosqichlarini tuzish va ratsionalizatsiya qilishga kompleks yondashuv asosida munitsipal darajada mintaqalar iqtisodiyotini boshqarish mexanizmining ishlash samaradorligini oshirish bo'yicha uslubiy tavsiyalar"
- Lyapina I. R. "mintaqa iqtisodiyotini boshqarish samaradorligini sifatli baholash uchun metodologiya ishlab chiqilgan";
- Neverov A. V. va Masilevich N. A. "yashil iqtisodiyot rivojlanishining ajralmas ko'rsatkichini qurish asosida mintaqani barqaror rivojlantirish modelini ishlab chiqdilar, uning faoliyati mintaqaviy kapitalni ko'paytirishga va uning asosiy elementlari - inson, iqtisodiy va ekologik kapitalni muvozanatli, o'zaro bog'liq ravishda takrorlashga qaratilgan";
- Tolstoguzov O. V. "chegara mintaqalarining xususiyatlari va rolini hisobga olgan holda Markaziy-periferik o'zaro ta'sirlar modelining tarkibiy aloqalari asosida yaratilgan mintaqaviy resurslarni global iqtisodiyotga faol jalb qilish sharoitida periferik chegara mintaqasi iqtisodiyotini boshqarishning yaxlit kontseptsiyasi" ni taklif qildi. globallashuv sharoitida va mintaqaning innovatsion rivojlanishi uchun shart-sharoitlarga erishish talablari";

- Safronov V. A. instrumental ta'sir elementlaridan foydalangan holda makro darajada mintaqaning rivojlanishining umumiy iqtisodiy ko'rsatkichlari dinamikasini bashorat qilish usullarini tuzdi; iqtisodiyot, biznes va menejmentning turli yutuqlari o'rtasidagi munosabatlarni tavsiflashga imkon beradigan mintaqa iqtisodiyotining uchta sektorli moliyaviy makro-modeli taklif qilindi. Tadqiqot, viloyat iqtisodiyotining hajmi 138 1120 tarmoqlari va iqtisodiy toifalar tomonidan bu munosabatlarni tasvirlab;

TADQIQOT NATIJALARI, NATIJALARNI MUHOKAMA QILISH

Tadqiqot natijalarini hisobga olgan holda, muallif raqamlashtirish sharoitida mintaqa iqtisodiyotini boshqarish samaradorligini oshirishning quyidagi mexanizmlarini taklif qiladi:

- mintaqada axborot tizimlari samaradorligini oshirish bo'yicha strategik dasturlarni ishlab chiqish;
- raqamlashtirish sharoitida mintaqa iqtisodiyotini boshqarish jarayonlarini takomillashtirish uchun rivojlanish institutlarini yaratish;
- byudjet mablag'larini sarflash samaradorligini avtomatlashtirilgan hisoblash uchun axborot tizimlarini ishlab chiqish;
- hududlarda raqamli tizimlarni rivojlantirishdagi "nosozliklar" ni aniqlash va tahlil qilish;
- raqamlashtirish sharoitida mintaqa iqtisodiyotini boshqarish samaradorligini oshirishning ilg'or tajribalarini joriy etish bo'yicha hududlar o'rtasida tanlov o'tkazish;
- raqamlashtirish jarayonini rivojlantirishda eng yaxshi natijalarga erishgan hududlarga grantlar tizimini joriy etish;

Raqamlashtirish sharoitida mintaqalar iqtisodiyotini boshqarishning bir qator innovatsion mexanizmlari xorijda ham amalga oshirilmoqda, xususan:

- Evropada bozorlar yaratilgan. Bular mijozlar turli xil tovarlar va xizmatlarni etkazib beruvchilarni tanlashlari mumkin bo'lgan maxsus agregat platformalardir. Masalan, mayiz bank depozitlari uchun Evropa bozoridagi joy. Bu har qanday Evropa Ittifoqi bankda depozit ochish imkonini beradi. 2017 ma'lumotlariga ko'ra, 75,000 dan ortiq mijozlar platforma ishlatiladi.
- Germaniyada kichik va o'rta kompaniyalarni ilgari surishga qaratilgan konvergent axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini rivojlantirish kabi dasturlar mavjud; boshlang'ich kapital uchun axborot - kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi kompaniyalar ta'sischi-jismoniy shaxslarning raqobati.
- Pekinda "raqamli shahar boshqaruvi" tizimi joriy etildi. "Raqamli shahar boshqaruvi" - bu shahar boshqaruvi faoliyatini kompyuter tarmog'i platformasida joylashtirish, shahar ma'lumotlarini raqamlashtirish. Bugungi kunda ushbu tizimni joriy etish tufayli munitsipal muammolarni faol aniqlash darajasi 90% dan oshadi.

Xulosa

Shunday qilib, hozirgi vaqtda raqamlashtirish jarayonlarini kengaytirish sharoitida mintaqalar iqtisodiyotini boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish masalasi Rossiyada ham, chet elda ham juda muhimdir. Ushbu mexanizmlarni joriy etish natijasi hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining yanada progressiv o'sishi, davlat boshqaruvi samaradorligining oshishi, aholiga xizmat ko'rsatish samaradorligining oshishi va aholining shahar ma'muriyatidan qoniqishining oshishi hisoblanadi.

Adabiyotlar

1. Mitrofanova I.V., Digitalization of the economy: world, Russia, regions: monograph / I.V. Mitrofanova [et al.]. M.: Berlin: Direct Media, 2019.
2. Tapscott, D., Blockchain Revolution: How the Technology Behind Bitcoin Is Changing Money, Business, and the World / D. Tapscott, A. Tapscott. London: Penguin, 2016. 348 p.
3. Evtyanova, D.V., Criteria for creating digital economic management platforms / D.V. Evtyanova. Economic systems. T. 10, No. 3 (38). M.: Publishing and trading corporation "Dashkov and K", 2017.
4. Keshelava A.V., Introduction to the Digital Economy / A. V. Keshelava, V. G. Budanov, V. Yu. Rumyantsev and others; under the general. ed. A.V. Keshelava. M.: VNIIGeosystem, 2017. 28 p.
5. Kapranova L. D., Digital economy in Russia: state and development prospects / L.D. Kapranova // Economics. Taxes. Right. No. 2. FSBEI HE "Financial University under the Government of the Russian Federation", 2018.